N°. 3. Donderdag 15 Januari 1920. 20ste Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Het Koloniaal Belang is een Algemeen Nederlandsch Belang!!

Hoe lang reeds werd aan het hoofd van ons Orgaan hierop de aandacht gevestigd! en toch, hoe weinig is deze waarheid nog tot de massa van het Nederlandsche volk doorgedrongen.

Het ligt op onzen weg om aan deze onwetendheid een eind te maken. Al werkt het „Comité voor Indische Lezingen en Leergangen" met macht en kracht, ook wij moeten in dezelfde richting medewerken.

Mevrouw de Douairière Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breughel-Roelofs, te Breda, de Heer P. J. Heesterman, van de Leidsche Studenten afdeeling, organiseerden reeds filmavonden, thans hield mevrouw P. H. Limburg-Kooy te Leeuwarden op 16 en 17 December j.l. filmavonden en den 17en een matinée voor schoolkinderen. Ook zou een matinée voor militairen gegeven worden, doch aangezien dezen onverwacht naar Harderwijk werden opgeroepen, kon dit niet doorgaan. Financieel was het resultaat gunstig. Het beoogde doel: meerdere kennis omtrent onze koloniën te verspreiden, werd bereikt, echter van versterking van den band, dien Nederland met de koloniën verbindt, bleek weinig, slechts één nieuw lid trad toe, een ander trad terug, toen het offertje van één dubbeltje per week gevraagd werd.

Wij brengen mevrouw Limburg-Kooy onze hulde en zeggen haar dank voor haar steunend handelen!

Men ziet echter blijkbaar nog niet in, dat wij het doel, waarnaar wij streven, slechts kunnen bereiken, als achter ons staan vele, zeer vele leden en begunstigers, die ons steunen.

En, zooals wij ook reeds in ons vorig artikel aangaven, moeten daartoe allen samen gaan, die belang hebben bij, belang stellen in onze koloniën, Nederlanders zich bij Indiërs aansluiten, tot heil van Nederland en Koloniën.

Eendracht maakt macht!

Daarom leden van „Oost en West" gordt U aan, werpt U in het gareel, brengt zelve Uw contributie op peil en werft leden en begunstigers aan onder Nederlanders en Indiërs.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSEN.

Oost-Indische Causerie.

De bijzondere aandacht mag in dit blad wel eens gevestigd worden op de door den nieuwen Minister van Koloniën op 22 December a p. in de Tweede Kamer gesproken woorden over de toekomstige verhouding tusschen Nederland en Oost-Indië.

Uit het kort verslag citeer ik ter zake het volgende:

„Spreker kan niet diep ingaan op zijn plannen voor de toekomst. Hij kan alleen de hoofdlijnen aangeven van de te volgen politiek. In hoofdtrekken verschilt die niet van de beginselen, met zulk gunstig gevolg door zijn voorganger in practijk gebracht. In het algemeen bestaat bij spreker de meeste homogeniteit met de staatkundige richting van den heer Ideaburg. Reeds in sprekers beschouwing van algemeenen aard in de Memorie van Antwoord kon spreker zijn opvatting neerleggen en zijn plannen eenigszins nader preciseeren.

„*Ontwikkeling in het Nederlandsch staatsverband.* Uitdrukkelijk wijst spreker op deze woorden. Hierbij is de beslissende overweging, dat een jarenlang samengaan tusschen de twee volken een onderlingen band heeft gesmeed, die het Nederlandsche bewind maakt tot het beste voor de staatkundige, maatschappelijke en geestelijke ontwikkeling van het Indische volk.

„In het feit van dit jarenlange samengaan wortelt ook een niet te miskennen hoogere beschikking. Op het Nederlandsch gezag ligt de plicht om de volken van den Archipel op te voeden op maatschappelijk en geestelijk gebied tot een hooger peil.

„Ook in staatkundig opzicht. In aansluiting daarmee richtte spreker het oog op een ruimere sfeer. Wij moeten onzen taak blijven vervullen, totdat wij daar kunnen verdwijnen. Spreker meent, dat er een verschiet zal komen, waarin ook voor koloniale verhouding tot Nederland geen plaats is. Hij is daarvoor niet bevreesd. Als er dan is geen vijandschap, maar een samenvoeging in een groot Nederlandsch staatsverband, is dat voor spreker geen schrikbeeld, maar de bekroning van het doel, waaraan de krachten worden gewijd.

„Zal er verscheidenheid van meening bestaan — door allen, die niet gelooven in het destructieve denkbeeld van een vijandig Indië, kan, naar spreker meent, zijn opvatting in een nationalen plicht van Nederland tegenover Indië worden aanvaard.”

Tot zoover de minister, wiens rustige, niet voor tweeledige uitlegging vatbare woorden niet zullen nalaten bij de weldenkende Nederlanders en Indiërs dien indruk te vestigen, welke zij ten volle verdienen.

Juiste woorden, geuit op de juiste plaats op den juisten tijd! Aan het verzoek, voorkomende in mijne causerie in dit blad van 27 November j.l., werd wel spoedig voldaan.

* * *

Mede verdient de volle aandacht onderstaand bericht, dat uit Soerabaja aan de „Nieuwe Rotterdamsche Courant” werd geseind. Als het juist is, is alle commentaar overbodig! Eén vraag dringt zich dan evenwel met onweerstaanbaar geweld op en wel deze: Waren deze bijzonderheden niet bekend vóór de behandeling van de Indische begrooting in de Tweede Kamer? Zoo ja, waarom werden deze dan niet bijtijds officieel aan den Minister van Koloniën geseind, waardoor veel onnoodig gepraat c.a. voorkomen had kunnen worden? De lezer oordeele zelf. Hier volgt het bericht:

Het Rapport Hazeu.

Het „Soer. Handelsblad” heeft gepubliceerd de authentieke weerlegging van het Hazeu-rapport in zake het Garoet-incident, waaruit blijkt, dat de hoogste magistraat in Indië den landvoogd ernstig heeft gewaarschuwd aan het rapport niet te veel beteekenis te hechten, in verband met de verkregen resultaten van het rechterlijk onderzoek van mr. Filet. Uit alles is gebleken, dat de bevolking van het Garoetsche zeer ingenomen is met de regeling van den padi-inkoop, welke zoo goed is, dat zij aan andere afdeelingen ten voorbeeld is gesteld.

Thans is gebleken, dat Hassan's verzet niets uitstaande had met de padi-levering, want de wedana van Leles, bang voor Hassan, ontsloeg dezen clandestien van de verplichte padi-leveringen, stelde den Loerah van Tjikendal een bedrag van 168 gulden ter hand om van anderen in de dessa 42 picol padi te koopen, welke Hassan moest leveren. Hij behoefde dus geen padi meer aan het gouvernement af te staan.

S. J. AAIJ,
O.-I. Ambtenaar met verlof.

Den Haag, 7 Januari 1920.

IN MEMORIAM.

O. P. BESSELING, Adviseur van het Volkscredietwezen in Nederl.-Indië.

I.

Op een dag in November j.l. langs het Ministerie van Koloniën loopende, zag ik daar op eens tot mijne aangename verbazing den kortelings uit Indië met verlof aangekomen, in hoofde dezer vermelden hoofdambtenaar, op het Plein staan. Wij wisselden in haast eenige woorden, spraken af elkaar dien dag nog te ontmoeten, alvorens hij naar Amsterdam, zijn verblijfplaats, zou terugkeeren; tot onze wederzijdsche groote spijt, kon echter niets meer van die ontmoeting komen. Begin December informeerde ik naar zijn adres met de bedoeling schriftelijk voort te gaan, waar we op dien dag mondeling geëindigd waren.

Intusschen had ik van zijn in Augustus verschenen geschrift: „*Het Ned.-Ind. Volkscredietwezen*” No. 6/7, Serie III, van „*Onze Koloniën*” eene bespreking voor den „*Tijdspiegel*” gemaakt, die op 20 December verzonden en ontving op 21 December van hem een brief, waarin hij mij verklaarde „ten allen tijde bereid te zijn naar Den Haag te komen”, om mij „inlichtingen over het Volkscredietwezen c.a. te geven”. Toevallig den volgenden dag ontving ik de drukproef dier bespreking en deelde ik hem ook dit in het antwoordschrijven mede, eraan toevoegende, dat zijn bezoek mij natuurlijk zeer welkom zoude zijn en zeer op prijs gesteld zoude worden, mits het minstens drie dagen van te voren meldende; voorts had ik daar eenige punten aangegeven, die ik wenschte te bespreken. Hiertoe behoorden behalve zijn geschrift, tot midden '18 en het laatst verschenen verslag over het Volkscredietwezen tot midden '19 loopende, ook nog het in '19 verschenen Koloniaal Verslag van Britsch-Indië over 17/18, dat wel korte, maar ongedacht merkwaardige mededeelingen over de Coöperatie daar te lande bevat, waarop hier niet verder kan worden ingegaan. Besseling had het voornemen om eene studiereis naar dit land, vooral met het oog op de Coöperatie, te maken. Zoo ook naar Denemarken, dat ik in een kort artikel als voorbeeld van Coöperatie voor Indië had gesteld. Er waren dus stof en punten van samenwerking te over geweest voor gedachtenwisseling, waardoor de sinds Mei 1916, toen ik uit Indië vertrok, eenigszins verbroken draad had kunnen worden opgevat.

In een toestand dus van heugelijke afwachting en zekere voorvreugde op de interessante mededeelingen en zelfs wellicht waardevolle uitspraken van een in dezen wel meest bevoegden persoon, kreeg ik den 30sten December, 's middags in de leeskamer van het Ministerie van Koloniën van den heer Carpentier Alting, midden in een gesprek, de lakonieke vraag te hooren: „Weet ge, dat Besseling overleden is?” en toonde deze als droeve bevestiging het juist ontvangen particuliere rouwbericht. Welk een treurige verrassing en zeer treffende bevestiging van „de mensch wikt......”; maar hier was in sterk levensverkorten zin beschikt; een nog te jonge boom uit het menschenbosch geveld.

Ik achtte het eene vanzelf sprekende piëteitsplicht om den volgenden dag op de Oosterbegraafplaats de laatste eer te gaan bewijzen aan iemand, dien ik in Indië behalve als mensch, bovenal als Landsdienaar heb leeren hoogschatten, op een arbeidsveld van Staatsbemoeienis, waaraan ik altijd groote en gunstige beteekenis voor Land en Volk verbonden heb geacht, als factor van gewicht voor de sociaal-economische ontwikkeling der naaste toekomst, die om verschillende redenen zeer belangwekkend belooft te worden. Die gunstige beteekenis en uitwerking van het Volkscredietwezen is deels direct en aantoonbaar, deels indirect, eenigszins verhuld en daardoor niet dadelijk, dan wel moeielijk zichtbaar. Zooals elders bij nieuwe regelingen van min of meer ingrijpenden aard en over een wijd gebied, met in vele opzichten ongelijke toestanden en afwijkende, plaatselijke verhoudingen, is het ook bij het Volkscredietwezen geweest: struikelen en opstaan, zoeken en tasten en mistasten; ook is er menige ongewilde en onbedoelde euvele en dorre tak uit dezen boom gesproten, die door zijn afval letsel en wonden heeft veroorzaakt; onverschilligheid tot vinnige tegenwerking toe, vooroordeel, verkeerd begrijpen, wantrouwen, onredelijke activiteit, onberaden ijver zijn oorzaken geweest van tegenslagen. Ergernis en teleurstelling zijn daarvan het gevolg geweest en hebben de beslommeringen en lasten niet helpen verlichten, die het deel zijn geweest van hen en van hunne helpers, die de leiding hadden. Ze zijn dus niet altijd op rozen gelegerd geweest.

Maar ze waren er zich anderzijds ook van bewust, dat het moeilijk anders kon; dat het een groot wonder en voor de eerste keer zou zijn geweest, als alles langs een leien dak, en zonder stroefheid langs een glad en geëffend pad was voort en vooruit gegaan. Maar tegenover schaduwen en doornen overwoog gelukkig verreweg het licht; de boom is gegroeid, vruchten zijn gerijpt; het schip kwam vooruit, ondanks storm, windstilte en ondiepten. En aan die voorwaartsbeweging heeft ook Besseling zijn eervol aandeel gehad; hij heeft er het zijne in ruime mate toe bijgedragen om te stuwen en te bevestigen, te trekken en te consolideeren, zoowel als adviseur, alsook in de jaren, voordat hem die hooge functie werd toevertrouwd. Na de Wolff van Westerroode en Carpentier Alting heeft hij als bekwaam gezagvoerder het vaartuig van het Volkscredietwezen, zich door de wereldomstandigheden in nog moeilijker vaarwater bewegende dan in normale tijden, weten te sturen door, over en langs nieuwe zwarigheden, terwijl de reeds bestaande in het minst niet waren ingekrompen.

Aan hen, die belang stellen in en wetenschap begeeren omtrent dit eigenaardige, halfambtelijke, moderne Indisch Bedrijf, zij het bovenvermelde geschrift ter lezing aanbevolen. Een tragisch lot heeft beschikt, dat dit niet werd een, als het ware in boekvorm samengevat verhoogd rustpunt, van waaruit de schrijver een terugblik en ook een vooruitblik kon werpen, met daartusschen in als hoofdzaak een interessant momentoverzicht en toestandsbeschrijving; een vooruitblik, waarin besloten ware een zeker toekomstprogramma, een werkplan en ontwikkelingsbaan tevens, die hij, althans voor een deel, zelf zou betreden, en dacht nog gedeeltelijk zelf te kunnen volvoeren of verwezenlijken. Hij sprak mij ook van studieplannen gedurende zijn verblijf in Europa. Neen: juist betrekkelijk kort na de voltooiing en uitgave van dat geschrift klonk voor hem het noodlottig „hora est" en het geschrift is daardoor niet geworden een volkslitterair rustpunt, zekere caesuur in de levensbaan van een werker, maar helaas een eindpunt van dien aard. Men zou het kunnen noemen een ongewild, vakkundig testament, waarin een bekwaam man zich samenvattend uitsprekende, hart en ziel heeft gelegd, maar ook zijne wenschen en verwachtingen daaromtrent heeft gegeven. Dit wetende, zal men met zekeren weemoed kennis nemen van dit ongedacht en onverwacht zwanenzang geworden geschrift.

Maar ook hierbij geldt het „every cloud has a silvery liwing". Wij moeten n.l. met dankbaarheid aan het feit denken, dat men thans ook in breederen n.l. van buiten het bedrijf staanden, over het zeer belangwekkende stuk koloniale economie en politiek, in het veel omvattende begrip Volkscredietwezen vervat en besloten, binnen een klein bestek, op meesterlijke wijze is voorgelicht en dit zijn wij verschuldigd aan de geestkracht en toewijding van iemand, die gewerkt hebbende zoolang het dag was, ook nog dezen extra arbeid heeft willen verrichten en kunnen voltooien vóór het nacht werd; van iemand, die in den helaas te korten dag ruim gegeven heeft, door zijn eigen werkkracht, vlijt, zijne breede en ernstige opvatting van wat hij plicht achtte en die reikte buiten en over het niet al te breede gangpad heen, waar binnen bij de meesten de ambtelijke plichtmatigheid is begrensd en waarover zich hun ambtelijk leven heen beweegt.

E. SCHMüLLING.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Douwes Dekker gearresteerd.

In het kamp der extremisten, schrijft de red. in Midden Java van het „Soer Hbl.", heerschte groote vreugde naar aanleiding van de invrijheidstelling van hadji Misbach, een der Solosche „Insulinde"-leiders, die beschuldigd werden de hand te hebben gehad in de bekende affaire van ongeveer een half jaar geleden. De beschuldiging was, dat hij de bevolking zou hebben aangezet tot het weigeren van bij peranatan van den zelfbestuurder verplichtend gestelde diensten, ergo: strafbare opruiing.

De Voorz. van den landraad — of de landraad? — overwoog, dat peranatans, hoezeer ook wettelijke kracht hebbend in het gebied, waarop zij toepasselijk zijn, geen wettelijke voorschriften zouden zijn in den zin van art. 160 onzer strafwet, zoodat opruiing tot verzet tegen die peranatans geen strafbare handeling zou zijn.

Deze beslissing is voor de Vorstenlanden, met zijn ingewikkelde toestanden op juridisch gebied, van zeer groote beteekenis.

Men heeft er tot dusver steeds anders over gedacht en ook de landraadsvoorzitters legden — als gevolg van een *Staatsblad*, waarin ook de peranatans worden genoemd — steeds straf op wegens overtreding van die peranatans.

De vraag rijst, in hoeverre de politieke omstandigheden aanleiding zijn geweest om thans aan nieuwe overwegingen ruimte te geven.

De resident heeft zich met een protest over deze beslissing gewend tot de hoogere rechterlijke autoriteit, wat inzake hadji Misbach niet kan helpen, waar alleen de raad van justitie te Semarang over de beschikking van den landraadsvoorzitter te Solo te oordeelen heeft.

Het protest van het bestuur zal dan ook alleen ten doel hebben een zoodanige wijziging van ons strafwetboek te krijgen, dat ook in den zin van art. 160 peranatans met wettelijke voorschriften worden gelijk gesteld. Thans is de rust in Solo afhankelijk gemaakt van de luimen der opruiers.

Bij de toelichting op art. 160 in de „Geschiedenis van het Nieuwe Wetboek van Strafrecht" lezen wij: „Waar het toch geldt de bestraffing van misdrijven tegen de openbare orde begaan, kon het ook uit een zuiver rechtskundig oogpunt bezien, geen bedenking hebben, ook de opruiing tot ongehoorzaamheid aan wettelijke voorschriften of krachtens wettelijk voorschrift gegeven ambtelijke bevelen tot een misdrijf te stempelen, zelfs dan, als die ongehoorzaamheid op zichzelve niet strafbaar is gesteld, indien slechts gegronde vrees bestaat, dat een dergelijke opruiing tot ernstige verstoring der openbare orde zal leiden. En dat dit in de Indische maatschappij met haar geheel andere toestanden veel meer te duchten is dan in de Nederlandsche, valt niet te ontkennen. Men denke o.a. aan opruiing tot niet-betaling van belastingen of tot niet-voldoening aan wettig gegeven bevelen, ook buiten de gevallen, bedoeld in Art. 211 (216). Dergelijke feiten mogen niet straffeloos kunnen plaats hebben. Zij kunnen tot zeer gevaarlijke gevolgen leiden, gevolgen van oneindig meer gewicht dan die, welke door opruiing, tot het plegen van een eenvoudige, dikwijls weinig beduidende overtreding veroorzaakt worden."

De mentaliteit van de samenstellers der wet was dus een andere dan die van den Soloschen Landraadvoorzitter.

„De kwestie is ook hierom van zoo groot belang", vervolgt de red., „omdat — althans zoo werd ons medegedeeld — dezelfde overwegingen ten opzichte van de peranatans der zelfbesturen ook hebben gegolden bij den raad van justitie van Semarang, die rechtsingang tegen Douwes Dekker weigerde. Daarom werd in Midden Java zooveel beteekenis gehecht aan ons telegram, meldend, dat Douwes Dekker toch zal worden vervolgd."

Schr. vermeent, dat uit den aard der zaak ook hadji Misbach alsnog zal worden vervolgd.

D.d. 6 Jan. seinde Aneta uit Weltevreden aan „het Vad.": „Douwes Dekker is gearresteerd en gevankelijk overgebracht naar Semarang in verband met de Solo-zaak."

Sarikat Hindia en Sarikat Islam.

In de „Java Bode" lezen wij: Eenigen tijd geleden verscheen een bericht in de Eur. pers, meldende de aanstaande oprichting van de Sarikat Hindia te Solo, welke een samensmelting zou zijn van Insu-

linde met den Sarikat Islam. De redactie van dit bericht was niet duidelijk, aangezien Sarikat Hindia, de Maleische vertaling van Indische Partij, thans de aangenomen naam is van Insulinde. Er volgde dan ook in de Inl. bladen een tegenspraak, behelzende dat van een samensmelting van die twee vereenigingen geen sprake was, maar dat...... te Solo een vergadering zou worden gehouden, waarop sprekers zoowel van Insulinde als van den S. I. zouden optreden. Deze vergadering heeft inmiddels plaats gehad en zooals uit de Verslagen daarvan blijkt, werd zoowel door Soewardi als door Tjokroaminoto verklaard, dat de S. I. en de S. H. eigenlijk beide voor dezelfde idealen strijden en wel tegen het imperialisme en het kapitalisme. Volgens een Inl. blad, overwegen Tjokroaminoto en Sosrokardono de opinie van de algemeene vergadering te vragen omtrent het openstellen van den S. I. voor niet-Islamieten. Deze zouden wel geen leden zijn met volle rechten, die medé beslissen over godsdienstzaken, maar slechts een versterking van den S. I. vormen in zijn actie op politiek en economisch gebied. Deze denkbeelden bleven echter nog maar in gedachten en zijn nog geenszins tot voorstellen geworden.

Op het aanstaande congres van den S. I. is ook het optreden van Douwes Dekker en Soewardi als sprekers aangekondigd, iets wat tot nu toe niet de gewoonte was.

„De opinie van het streng Islamitische deel van den S. I. over het nieuwe denkbeeld", vervolgt de J. B., „zal zeker niet gunstig zijn. De Mohamedaansche invloeden in deze vereeniging hebben echter vooral in den laatsten tijd niet gunstig gewerkt en er zijn uit de Inl. wereld verscheidene stemmen opgegaan om daartegen te waarschuwen. Het is dan ook zeer wel mogelijk, dat de andere partij in den S. I. het denkbeeld gaarne zal aanvaarden, in de hoop daardoor een tegenwicht te krijgen tegen den invloed der Arabieren en Hadjis."

De praatjes van Abdoel Moeis.

Op het vierde nationaal congres van den S. I. te Soerabaja beweerde de volksmenner Abdoel Moeis, dat de Regeering een geheime circulaire had verspreid, waarin het aan de ambtenaren verboden wordt lid van den S. I. te worden. De „Java Bode" sommeerde den heer Abdoel Moeis het bestaan der circulaire te bewijzen, door openlijk bekend te maken onder welk nummer deze werd uitgezonden. Het blad is er van overtuigd, dat het hem onmogelijk is.

Schr. vervolgt: „Wij meenen nog op een andere uitlating van den heer Abdoel Moeis te moeten wijzen, waardoor het karakter van dezen volksleider en dit Volksraadlid in een eigenaardig licht komt, dat wij overigens niet willen kwalificeeren. Ze toont aan dat de heer A. M. er niet tegen opziet leugens te vertellen, wanneer hij de onwetende massa wil beinvloeden en als het kan, opzweepen.

Deze heer toch acht het niet beneden zich te beweren, dat oud-Min. Pleyte, na zijn ministerschap, directeur der Bataafsche werd, terwijl het toch algemeen bekend moet worden geacht, dat niet mr. Pleyte, maar diens broer directeur der Bataafsche is geweest.

Maar nog afkeurenswaardiger wordt de uitlating van dezen volksvertegenwoordiger, wanneer hij een insinuatie richt aan het adres van den heer Idenburg, den tegenwoordigen Min. van Kol. Als er ooit een man is geweest, die van zijn hooge positie geen misbruik heeft gemaakt, als er ooit iemand is geweest, die onkreukbaar en eerlijk, nooit dacht aan materieel voordeel, dan was het en dan is het de heer Idenburg.

En het wordt een gemeenheid, wanneer men zijn door laster en verdachtmaking vergiftigde pijlen afschiet op zulk een man.

Allen, die het wel meenen met de Inl. beweging, moeten zorgen, dat lieden als Abdoel Moeis nooit een grooten invloed krijgen op die beweging. Wij hebben front tegen hen te maken. Wat hun ontbreekt aan verstand en inzicht, pogen zij te maskeeren door een groot woord en demagogisch geschreeuw. En de Inlanders, die bij de leiders nog niet weten te onderkennen het onderscheid tusschen helder inzicht, groote bedachtzaamheid, verwarrende domheid en hol gedaas, loopen er al te gauw in. En daarop speculeeren lieden als ons volksraadlid."

Duitschers naar Indië.

Door tusschenkomst van het consulaat-generaal van het Duitsche Rijk te Batavia, zoeken Duitschers, thans nog in Japan vertoevend, een werkkring in Ned.-Indië. De Ind. Regeering heeft te kennen gegeven, dat zij in Indië welkom zullen zijn.

De „Pr. Bode" schrijft hierover o.a.: „De meesten der sollicitanten hebben internationale beroepen en ik maak me sterk, dat Insulinde, hetwelk immers zoo'n gebrek aan technische krachten heeft, heel wat van die menschen onder dak zal kunnen brengen. Ik wil geen gratis reclame maken voor deze werkzoekenden. Maar het is in het belang van onzen Oost, als de hand wordt gelegd op zooveel mogelijk arbeidskrachten, die hier heel nuttig werkzaam kunnen zijn. Er valt nog zooveel te doen om deze landen op verschillend gebied vooruit te helpen en het geklaag over het gebrek aan onderlegde technici u.s.w. is algemeen.

De zaak van den „soldatenraad".

Uit Magelang meldt men aan de „N. Soer. Ct.": De krijgsraad velde vonnis over de militairen, die in November 1918 te Soerabaja soldatenraden wilden vormen, welk vonnis nog door het Hof bekrachtigd moet worden. Geëischt werd tegen den aanvoerder 6 jaren gevangenisstraf, de anderen kregen naar rato van al of niet grootere medewerking, 4, 3, 2 tot 1 jaar toe. Bijna allen zijn vervallen verklaard van den militairen stand, op 2 oudgedienden na, die bitter berouw toonden.

Het onderzoek duurde ongeveer tien maanden. Schr. voegt er o.a. aan toe: „De krijgsraad stond in dezen niet voor een gemakkelijke zaak. Het was moeilijk uit te maken, wie er bewust gehandeld hadden uit communistische gevoelens en wie eenvoudig als dom vee waren meegesleept. Toch mocht de ernst van het feit, waaraan zij zich schuldig gemaakt hebben: „samenspanning tot omverwerping der wettige regeering," niet uit het oog worden verloren.

Allen bekenden, het slachtoffer geweest te zijn van gladde vogels als S n e e v l i e t, B a a r s, B r a n d s t e d e r, K r a a n c.a. en zeer zeker valt aan te nemen, dat de hoofdschuldigen in deze zaak nog vrij rondloopen. Ik geloof wel, dat er onder de 16 beklaagden eenigen zijn, wier berouw niet oprecht is en die in hun hart nog revolutionnair zijn, maar er zijn er zeker onder, die in de geheele beweging een poging zagen tot lotsverbetering maar meegehold zijn. Deze menschen komen in een gevangenis, door toedoen der hoofdschuldigen."

De Ambonees.

Uit de telegrammen zijn ons bekend de botsingen der militairen met de politie te Soerabaja. In de Militaire Societeit te Soerabaja had kort daarop een lezing plaats over den bekenden Amboneeschen held, kapitein Jonker, die indertijd Soerabaja voor de O.-I. Compagnie veroverde.

Het Volksraadslid Soselissa verkreeg ook het woord en wees er op, dat de Amboneezen steeds trouw waren gebleven aan de Koningin, *hun* Koningin, en aan de Nederlandsche driekleur, en dat hij het daarom betreurde, dat zij — ofschoon dat niet in de bedoeling had gelegen — door hun verstoren van de orde onlangs en hun optreden tegen het tweede gezagsmiddel van de regeering, de politie, den indruk hadden gevestigd, die regeering minder trouw te zijn.

Het was een schoon oogenblik, toen het Volksraadslid, de Nederlandsche driekleur ontplooiende, zijn landgenooten uitnoodigde, den eed van trouw aan de Koningin en het Nederlandsche gezag af te leggen.

Het „Soer. Hbl.", dit vermeldend, schrijft vervolgens: „Wanneer het Soerabajasche publiek, door een deel der Pers in zijne opinie opgezet tegen dit oertrouwe deel van ons leger, de spontaniteit had gezien, waarmede die eed werd afgelegd en het en-

thusiasme, dat daarbij heerschte, dan zou het, evenals wij, bij het lezen van een entrefilet in het „Soer. Nwsbl.", waarin smalend gesproken wordt „van de loyaliteit van den „fieren" *(sic)* Ambonees" een kriebeling van ergernis hebben gekregen.

De hoofdredacteur, die ongetwijfeld te goeder trouw was, is nog jong en kent ons leger niet. Hij neme van ons aan, dat op de loyaliteit van den Ambonees *absoluut* te rekenen valt, dat het onpolitiek en zeer onhandig is, om die loyaliteit in twijfel te trekken en te tornen aan een der hechtste hoeksteenen van ons gezag, want dat hij daardoor, wel verre van de wrijving weg te nemen, die *bestaat* tusschen de militairen (dus niet de Amboneezen) en de politie, deze vermeerdert." En verder: „Men late de maatregelen, die zij daartoe noodig achten, gerust over aan die autoriteiten. Zoowel de politie als het leger zijn hier aan zulke goede handen toevertrouwd, dat de autoriteiten terzake niets meer te leeren hebben."

„Wij hechten volkomen geloof aan den eed van trouw, door den Ambonees gisterenavond afgelegd; wat meer zegt, wij zouden op hem vertrouwd hebben, ook zonder dien eed. In een oogenblik van verhitting hebben de kinderen Ambon's een grove dwaling begaan. Als verzachtende omstandigheid moge gelden het warme bloed dier donkere broeders, datzelfde warme bloed, dat ons leger zoo vaak ten goede kwam, wanneer het tot den aanval overging.

Zij hebben die dwaling niet alleen ingezien, maar ruiterlijk erkend; zij hebben als teeken van berouw met geestdriftige eenstemmigheid aan hun woordvoerder in den Volksraad den eed van trouw herhaald aan ons gezag. Wel verre van hen verder lastig te vallen met ongemotiveerde verdachtmakingen dient men ons dus bij te vallen met een Bravo anaq-anaq Ambon!"

UIT DE INDISCHE PERS.

Wijlen Hadji Hasan. De Garoet-zaak had bij de besprekingen van de Indische Begrooting voor het jaar 1920 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal de aandacht der partijhoofden, die het ten toon gespreide bestuursbeleid slechts ten deele konden goedkeuren.

De naam van Hadji Hasan werd bij die gelegenheid veel genoemd en over het algemeen was men van meening, dat het doodschieten van dezen persoon tijdens de verwikkelingen, onnoodig of ontijdig was.

Ook op het 4de Congres van de Centrale Sarikat-Islam, dat te Soerabaja gehouden werd, is het geval van Hadji Hasan ter sprake gekomen, aangezien door de afdeeling te Semarang een voorstel was ingediend, met het doel op het graf van wijlen Hadji Hasan een teeken te plaatsen, waarop aangegeven zoude zijn, dat Hadji Hasan door het Bestuur was doodgeschoten.

De verslaggever van dit congres zegt daarover in de *Kaoem Moeda* van 5 November 1919 het navolgende:

Wijlen Hadji Hasan was geen lid van de Sarikat-Islam-Vereeniging en stelde er ook geen prijs op dat men hem over die vereeniging sprak.

Hij was een welgesteld man, die in het bezit was van tuinen en rijstvelden en die in het oog van den Inlander tot de Groot-grondbezitters behoorde.

Persoonlijk presteerde hij geen handenarbeid en liet zijne tuinen en sawahs door zijn werkvolk bewerken.

Zijn geheele bestaan was dus van eene hoedanigheid, dat wel zeer verschilde van de groote massa der leden van de Sarikat-Islam-Vereeniging, die — zooals bekend is — meer tot de economisch zwakken behooren.

Tengevolge van de verschillende stemmingen onder de congresleden is het Semarangsche voorstel niet aangenomen en dit feit was tot op zekere hoogte een voordeel of hulp voor het Bestuur, doch wel werd op het congres eer en eerbied bewezen aan wijlen Hadji Hasan.

En dat kon ook niet anders, want al was de bestuursregeling van den padiopkoop ook nog zoo mooi in elkander gezet, zij voldeed niet aan den kleinen landbouwer, die op geen gemakkelijke wijze rijst kon krijgen, terwijl het doodschieten van Hadji Hasan al geheel en al ongemotiveerd was.

En ware Hadji Hasan een rijstopkooper geweest, die het Volk boven den maximum-prijs rijst had verkocht, dan ware het Semarangsche voorstel stellig niet ingediend.

Hieruit zou dus blijken, dat de meening van het congres vrijwel evenwijdig loopt met die welke in de Tweede Kamer is geuit en dat het doodschieten van Hadji Hasan een overijlde daad is geweest.

Een Inlandsche Afgevaardigde naar Nederland. Het schijnt in de bedoeling van de Centrale Sarikat-Islam te liggen, den heer H. A. Salin, verantwoordelijk redacteur van het Inlandsche dagblad *Neratja*, te Weltevreden, naar Nederland af te vaardigen.

Volgens mededeeling, voorkomende in de *Kaoem Moeda* van 5 November 1919, schrijft A. H. W., dat, hoewel de heer Salim niet als eene kleingeestige persoonlijkheid bekend staat, hij toch niet het algemeen vertrouwen geniet.

Deze personen zijn dan ook van meening, dat als hij door de Sarikat-Islam-Vereeniging afgevaardigd wordt, hij op zijne reis naar Nederland vergezeld moet zijn van een ander persoon, opdat die hem in de gaten kunne houden.

De heer Salim is over dat gebrek aan vertrouwen in het geheel niet boos, omdat de vergadering uitgemaakt heeft, dat zulk een toezicht geheel overbodig zou zijn en dat er geen gevaar bestaat dat hij zijwegen zal bewandelen.

Mocht onverhoopt dit toch gebeuren, dan zijn er personen genoeg in Nederland, die hem van de zijwegen zullen afhouden.

De schrijver beschouwt den heer Salim als een eerlijk man en zegt, dat men hem gerust zijn vertrouwen kan schenken, terwijl geen twijfel behoeft te bestaan of hij zal de stem van den Inlander krachtig in Nederland doen hooren.

Er zijn slechts weinig lieden van zijne bekwaamheid in Ned.-Indië, die zulk een taak op zich kunnen nemen.

Ten opzichte van de practische uitvoering dezer reis, wordt, met betrekking tot het geldelijk gedeelte, gezegd, dat als geen *f* 6000.— bij elkander kan worden gebracht, deze reis niet kan doorgaan.

En deze *f* 6000.— moeten er vóór Januari 1920 zijn. Het zou jammer zijn, als dit bedrag niet bijeen zou kunnen worden gebracht, want dan zou de heer Salim zijne stem in de Garoetzaak niet kunnen laten hooren in Nederland.

De Sarikat-Islam zal zich ter dege moeten inspannen.

De leden kunnen dit doen door hun arbeid ter beschikking te stellen en het Orgaan der Vereeniging met geld te steunen.

Kan de Sarikat Islam het alleen doen, dan is dat eene poging die doet zien tot hoever de financieele kracht der vereeniging gaat.

Doch hulp van buiten is ook zeer gewenscht, want het doel waarnaar gestreefd wordt, is niet alleen in het belang van de leden der vereeniging, maar ook in het belang van het algemeen.

Koeliewerving. Het gevaar voor de Inlandsche jeugd om in handen van Inlandsche koeliewervers te vallen blijft nog steeds bestaan.

In de *Kaoem Moeda* van 6 November 1919 komt ten minste weer een ronselverhaal voor, dat gelukkig nu eens goed afgeloopen is.

Zekere Pa Wangsa, van een der kampongs van Bandoeng,, had een 15-jarige dochter, die op den 4en November plotseling was verdwenen.

De ouders hadden haar naar de passar gezonden, doch zij was niet teruggekeerd.

De vader dacht terstond aan het ronselen door een werver voor een Delitransport en riep de hulp van de politie in, die het geluk had haar aan te treffen in het Deli-depot te Kebon Klappa.

Zij wilde echter niet naar huis terug en weigerde de haar toegezonden *f* 5 in ontvangst te nemen.

Het meisje scheen geheel onder den invloed van

den werver geraakt te zijn, vermoedelijk tengevolge van het ingeven van zekere medicijnen.

Toen zij bij hare weigering bleef volharden, werd de Sarekat Islam in den arm genomen om te trachten haar te overreden terug te keeren naar de ouderlijke woning, doch zij was niet meer in het Depôt en zooals het heette naar Batavia vertrokken.

En haar naam kwam in de boeken niet voor. Het kamponghoofd te Bandoeng seinde aan den wervingcommissaris te Batavia met verzoek om aanhouding van het meisje, dat ook werkelijk terugkwam, doch eerst nadat het kampongvolk te hoop was geloopen.

„Het nieuwe Weekblad „Persatoean Hindia" (Indië één). Onder het motto „Rawe-Rawe-Rantas'' is op Zaterdag 8 November 1919 het eerste nummer verschenen van het weekblad „Persatoean Hindia'' onder redactie van den heer Soewardi Suryaningrat en dat uitgegeven wordt bij de drukkerij P. G. H. B. te Djocjacarta, terwijl de administratie gevestigd is te Semarang. Het blad verschijnt elken Zaterdag.

Medewerkers zijn de heeren Baginda Dahl Abdullah, P. F. Dahler, Darnakoesoema, dr. E. P. E. Douwes Dekker, I. S. Kauw, Tjipto Mangoenkoesoemo, R. M. Soerjo Pranoto en andere, leiders van naam van de Inlandsche Beweging in Ned.-Indië.

Het is het Centrale Orgaan van de Nederlandsch-Indische Partij (Het Indisch Verbond Sarekat Hindia) en beoogt het behandelen van de algemeene politiek in het belang van alle Ned.-Indische rassen en stammen.

De abonnementsprijs is ƒ 1.50 per 3 maanden. Aangezien het woord „rawe'' beteekent een Indische plant, waarvan de haren op de bladstengels een hevige jeuk veroorzaken en „Rantas'' een superlatief van hevig is, zoo zou het wel kunnen zijn dat dit blad onder de pikante weekbladen moet worden gerekend.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

„De profeect Kong-Hoe-Tjoe." De leer van dezen Oosterschen wijze werd nu meer dan 2000 jaren geleden in Groot-China verspreid en heeft gedurende al die eeuwen aan millioenen Chineezen groote tevredenheid geschonken.

Zij, die de Heilige boeken „Soe-Sie'' en „Ngo-Keng'' kunnen lezen en begrijpen, volgen die leer nog en prijzen in de hoogste mate de wijze lessen, welke door den Profeet daarin zijn neergelegd.

De geleerden van verschillende nationaliteiten erkennen die wijsheid en de waarde daarvan en het is die belangstelling in de Chineesche wijsbegeerte geweest, die aanleiding aan de Chineezen in Groot-China heeft gegeven om meer aandacht aan hun ouden godsdienst te schenken.

Zij worden zich bewust van het schoone, dat die leer van den Profeet Kong-Hoe-Tjoe oplevert, nadat zij jaren lang haar hadden verwaarloosd, hetgeen tot gevolg heeft gehad dat de Christelijke leer in Groot-China meer wortel heeft kunnen schieten dan het geval zou zijn geweest, als zij zich meer aan den ouden godsdienst hadden laten gelegen liggen.

Zij, die tot het Christendom overgingen, waren lieden die voor hun leven leiding zochten, welke de Chineesche godsdienst hun, uit gebrek aan geschikte krachten, niet geven kon en het is derhalve onbillijk hun den overgang tot een anderen godsdienst te verwijten.

Voor de buitenlandsche Chineezen en derhalve ook voor die, welke in onze koloniën wonen, is de naam van dezen Oosterschen Wijze minder bekend, zegt de heer Tiong-Hoa-Djin van Cheribon in de „Tiong-Hoa-Wi-Sien-Po'' van 28 October 1919.

En als zij over hem spreken, dan is het meer met de lippen dan met het hart, met het gevolg dat zij, uit een godsdienstig oogpunt, als het ware, vrijwel staan voor de gesloten deur van een huis, waar gelegenheid zou kunnen bestaan om van de Heilige Leer kennis te nemen.

Doordien onze Chineezen geen leiders hebben, is de oude Chineesche godsdienst voor hen begraven en dat zal zóó blijven, als zij zich niet aaneensluiten en geld weten te verzamelen om de uitgaven, welke aan de uitzending van bekwame godsdienstleeraren verbonden zijn, te bestrijden. En, wanneer deze leiders dezelfde plichtsbetrachting zullen tentoonspreiden als de Christen-zendelingen voor de verspreiding van hun godsdienst, dan zal men zien dat de oude Chineesche godsdienst spoedig met een krachtig licht zal schitteren.

Verder zullen gebouwen moeten worden opgericht, welke tot verzamelpaats zullen moeten dienen voor het „Gehoor'', dat naar de redevoeringen van die godsdienstleeraren zal komen luisteren en waarvan de kosten gelijkelijk over alle Chineezen zullen moeten worden verdeeld.

Het beste zal zijn als voor het behandelen van deze aangelegenheid een afzonderlijk comité wordt benoemd.

In Groot-China schijnt men, volgens de berichten in de nieuwsbladen, hetzelfde te willen doen; onder anderen willen de Chineezen te Shanghai een kerkgebouw voor het beoogde doel oprichten.

De boedelscheiding van een Chineeschen Erflater en de Burgerlijke Stand voor de Chineezen in Ned.-Indië. De Maleisch-Chineesche bladen hebben zich tot heden weinig uitgelaten over de nieuwe regeling van den Burgerlijken Stand voor de Chineezen in Ned.-Indië en, al is het mogelijk dat zij daarvan het een en ander hebben gezegd, dan zijn er in elk geval toch eenige onderwerpen, welke nadere toelichting vereischen.

Want voor iemand, die niet vertrouwd is met de voorgeschiedenis van de wijze, waarop de regelingen tot stand zijn gekomen, is het zeer moeilijk de belangrijkheid daarvan te begrijpen.

Het is om die reden dat in de „Perniagaän'' van 17 October 1919 een „Orang Loear'', d.i. een buitenstaander, het navolgende ten beste geeft:

Een vermogend Chinees, laat ons zeggen de heer A., is gestorven en laat verscheidene zoons en dochters na uit het legale huwelijk met zijne eerste vrouw. Daarna is hij nogmaals wettig gehuwd met zijne tweede vrouw, welk huwelijk is ingeschreven in de huwelijksregisters, die door Kong Koan worden bijgehouden.

De betrokken Weeskamer die met het beredderen van den boedel is belast, verdeelt nu de nalatenschap van A. gelijkelijk onder al de kinderen van A. uit het eerste huwelijk, volgens de voorschriften van het Erfrecht in het Europeesch Burgerlijk Wetboek, hetwelk met 1 Mei 1919 in werking is getreden, terwijl de tweede vrouw van A., hoewel zij ook wettig gehuwd was, van de geheele nalatenschap niets krijgt.

Het ligt voor de hand, dat het publiek de vraag stelt dat, waar deze tweede vrouw niets krijgt, of de dochters uit het eerste huwelijk wel recht hebben op een uitkeering, in aanmerking genomen de feiten dat beide legale huwelijken vóór 1 Mei 1919 werden gesloten en de geboorte der kinderen vóór dien datum plaats had.

De schrijver van het artikel geeft daarop het volgende antwoord:

Met 1 Mei 1919 zijn, behoudens enkele uitzonderingen — tegelijk met het in het leven roepen van een Burgerlijken Stand voor de Chineezen in Ned.-Indië — tal van bepalingen van het Europeesch Burgerlijk Wetboek op hen van toepassing verklaard, met het gevolg dat als een Chinees op 1 Mei 1919 of later een huwelijk sluit zonder huwelijksche voorwaarden deze verbintenis, evenals in Nederland, wordt beschouwd als een huwelijk in gemeenschap van goederen.

Zij, die vóór dien termijn van 1 Mei 1919 gehuwd waren, vielen onder de bepalingen van de oude wet, ook al waren er huwelijksche voorwaarden gemaakt.

En nu vraagt men wat toch de reden is, dat de dochters uit het eerste huwelijk van A als volle erfgenamen werden beschouwd, niettegenstaande het huwelijk vóór 1 Mei 1919 werd gesloten en die kinderen allen vóór dien datum waren geboren.

Het antwoord hierop is, zegt de schrijver, dat die dochters hare rechten ontleenden aan de bepalingen, voorkomende in het Indisch Staatsblad 1917 No. 129, dat eveneens op 1 Mei 1919 in werking trad.

Al is het dat de vader gehuwd was vóór 1 Mei

1919, dan kent de wet aan de dochters toch het recht van te erven toe; een recht dat niet afhankelijk is van het tijdstip van het huwelijk des vaders, doch als het huwelijk na dien datum tot stand was gekomen dan erven de dochters gelijk op met de zoons.

Wat de toestand van de tweede vrouw van A. betreft, zij heeft geen aandeel in de goederengemeenschap, om reden het huwelijk vóór 1 Mei 1919 was gesloten en Staatsblad 1917 No. 129 toen nog niet van kracht was verklaard.

Ware zij na dien termijn zonder huwelijksche voorwaarden gehuwd, dan zou er van gemeenschap van goederen sprake kunnen zijn en haar een deel der nalatenschap kunnen worden toegewezen.

De nalatenschap van A. moest derhalve aan alle erfgenamen worden toegewezen, zelfs met uitsluiting van legaten, als die waren toegekend.

De kinderen van de tweede vrouw hebben gelijke aanspraken op de erfenis, ook zelfs die welke nog niet ter wereld zijn gekomen.

LITERATUUR-OVERZICHT.

De Indische Mercuur.

No. 2 opent met een artikel van Dr. N. H. Swellengrebel: De vooruitzichten der malariabestrijding in Ned.-Indië. Als eerste en voornaamste bestrijdingsmiddel noemt schr. het uitroeien der gevaarlijke Anophelessoorten, waarvan eerst in de laatste jaren bijzondere studie is gemaakt, en daarnaast natuurlijk de bestrijding door gebruikmaking van kinine, muskietengaas, enz. — Prof. Dr. F. A. F. C. Went schrijft over in Manilla genomen proeven om uit het sap van den nipah-palm suiker te bereiden; ook alcohol wordt ervan verkregen. — De hr. C. Lekkerkerker bespreekt het werk van G. F. de Bruyn Kops: Overzicht van Zuid-Sumatra. — De hr. W. C. Dickhoff publiceert statistieken over de Java-suikerindustrie gedurende het tijdvak van 1894—1898. — Verder bevat dit nummer nog een bericht omtrent de gouv. kina-onderneming over het 3e kwartaal van 1919 en overigens de gewone rubrieken: Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, enz.

De Ingenieur.

Dr. ir. J. Rueb schrijft in No. 2 eene beschouwing over het ontstaan der alluviale tinertsafzettingen van Banka en Billiton. — Voorts vindt men in hetzelfde nummer een korte herdenking van ir. A. L. Bakhuis (overleden 4 Dec. Ao. Po. te Soerabaja), door ir. R. A. van Sandick.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

Den 11en Oct. j.l. hield Prof. Dr. J. H. F. Kohlbrugge een voordracht in een bestuursvergadering van het K. N. A. G., getiteld „Primitieve denkwijze", waarvan de tekst thans, vermeerderd met een literatuur-opgave (waaruit kan blijken dat het medegedeelde op het feitenmateriaal der ethnologie berust), is opgenomen als eerste artikel van de dezer dagen verschenen afl. van het tijdschrift van genoemd genootschap. — Dr. L. Rutten en Dr. W. Hotz publiceeren het tiende en elfde (tevens laatste) verslag van de geologische expeditie naar Ceram (met kaarten). — Eerstgenoemde schrijft vervolgens een artikel: „Ontwikkelingsmogelijkheden van het eiland Ceram". Schr. is niet bijzonder optimistisch gestemd ten deze: de economische toestand van Ceram is op het oogenblik nog droevig, voornamelijk tengevolge der traagheid van de bevolking. Alleen indien het gelukt, de bevolking in haar geheel op een niveau van verhoogde werkzaamheid te brengen, zal z.i. het aspect van het eiland veranderen, zal Ceram van een doodsche wildernis in een welvarend land kunnen veranderen. — In de rubriek „Mededeelingen" schrijft C. Craandijk over het werk der Nederlandsche opnemingsvaartuigen in den Oost-Indischen Archipel, 1915—1920 (met kaart). — Onder het opschrift „Een en ander betreffende het weven in den Indischen Archipel" volgt dan een overzicht eener voordracht van B. M. Goslings over dit onderwerp. — Voorts bevat deze afl. nog een literatuur-overzicht met betrekking op de Nederlandsche koloniën, een korte necrologie van Dr. S. H. Koorders en een bericht dat de Parijsche Academie van Wetenschappen den Tchihatchef-prijs van 3000 frs. heeft toegekend aan den hr. E. C. Abendanon voor zijn standaardwerk over Midden-Celebes.

Teysmannia.

Inhoud van jaarg. 30, afl. 9: Dr. W. K. Roepke. Een afscheidswoord bij zijn vertrek uit Indië (wegens benoeming tot hoogleeraar in de tropische bergculturen aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen), door P. van der Goot. — Een nieuwe richting in de studie der lagere wieren, door P. van Oye. — Cacaoproductie in het Britsche rijk, door M. van der Meer. — Boekbespreking (Veerassen en veeteelt in Ned.-Indië, door Dr. H. 't Hoen, door Witkamp. — De bloementuin. Handleiding voor de cultuur van bloemen in Ned.-Indië, door E. J. Voûte, door H. J. Wigman Jr. — Oostkust van Sumatra. Bewerkt door het Encyclopaedisch Bureau, door K. van der Veer). — Sprokkelingen op landbouwgebied.

Hindia zelfbestuur, oleh N. Spykman.

Onder dezen titel is, gedrukt met Maleischen zoowel als Hollandschen tekst, een door de Commissie voor de Volkslectuur te Weltevreden uitgegeven geschrift verschenen, met de bedoeling om zoo objectief mogelijk de economische zijde van het bestuur over Ned.-Indië te behandelen en de verschillende daarmede verband houdende vraagstukken nader te belichten. Oorspronkelijk als een serie artikelen in de Inlandsche pers verschenen, is het geschrift thans vermeerderd o.a. met een historisch overzicht van Nederland's koloniale politiek. De schr. hoopt dat zijn werk er toe zal bijdragen een wederzijdsch vertrouwen en een daaruit voortvloeiende samenwerking tusschen Inlanders en Europeanen mogelijk te maken, tot heil van Indië en zijn bevolking.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud der November-afl.: Het verslag van de Commissie tot herziening der bezoldiging van het militair personeel van de landmacht, door A. H. Treu. — Samenwerking tusschen artillerie en waarnemers in vliegtuigen, door A. Cramwinckel. — De militair-geneeskundige dienst op civiele leest geschoeid? door J. — Schietwedstrijden, scherpschuttersproef en prijsschieten bij de infanterie, door H. C. Creutz Lechleitner. — Spangeweren en springlansen, door C. Marcus. — Bewaren van leer in de magazijnen van het Leger, door L. — Iets over het Chineesche leger in 1919.

The Dutch East Indian Archipelago.

No. 26 (van 20 Nov.) bevat verschillende, meest korte, bijdragen, waarvan we noemen: The destiny of the Dutch East Indies. — Possibilities of Australian trade with Java. — Brief outline of the plans for the first Neth.-India annual fair. — The harbour mouvement at Priok. — Java, big market for Australian goods. — The future of lake Toba and neighbourhood.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 22: Bastverkoop en kina-analyses, door Dr. H. L. H. Zakrzecki. — De landbouw in de Vorstenlanden, door L. — Grondbehoud en waterregeling, door W. H. V. — Productieve aanplant en enkele andere opmerkingen betreffende de administratie van cultuurondernemingen van overjarige gewassen, door J. Brukker.— Een nieuwe uitvinding op rubbergebied. Het tapvlak voor afstroomend regenwater gevrijwaard (Naschrift), door H. van Meurs. — De rubriek Landbouwberichten uit Indische bladen bevat o.a.: Voedselschaarschte en wagennood, door K. van der Veer. — De rijstdistributie, door A. Hegt. — Inlandsche coöperatie. — Het bedrijf van „Insulinde" te Kediri. — De „kolonisatie". — Javanen-kolonisatie. — Uitbreiding der cultures.

Blaadje van de Centrale Kas.

Het 15 Nov.-nummer van dit orgaan van den dienst van het Volkscredietwezen bevat o.a.: De contrôle op de Afdeelingsbanken, door J. H. Boeke. — Nog eens Centrale Kas contra Afdeelingsbanken, door H. C. van Middenbach de Rooij. — Duimafdrukken in de Dessaregisters, door W. L. Mesman.

Nationale Staatkundige Gids.

No. 35 hoofdartikelt over: „Het Garoet-incident en de kennis der Indische maatschappij". Schr. behoort tot hen die van meening zijn, dat de Indische Regeering in deze zaak niet geheel vrij uitgaat, zij het onbewust. De genomen maatregel (verplichte rijstlevering door de bevolking) met al de treurige gevolgen van dien, zou wellicht in een Westersche maatschappij verklaarbaar zijn, maar in Indië moet men zich van op Westersch gedachte toestanden baseerende maatregelen weten te onthouden.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 41: De Gouverneurs-Generaals van Oost-Indië. XI. Carel Reyniersz, door N. (met portret). — Medan. Een merkwaardige stad in een merkwaardig land (met ill.). — Listen regeeren de sterken.

Maleische dwerghert-verhalen, vertaald door B. Th. Brondgeest.

Geen O. W. maar V. W.

Pastoor Vertenten te Merauke lucht zijn ergernis in de Java-Post (van 5 Dec. l.l.). Geen O(orlogs) W(inst), maar V(ogel) W(inst), Paradijs-vogel-oentoeng is er in Merauke (Zuid-Nieuw-Guinea). Nog nooit stond de plaats zóó in het teeken van den paradijsvogel als nu. De prijs is hoog, hooger dan vóór den oorlog: 900, 1000 tot 1300 gulden de 20 stuks (een kodi). Er werd in 1919 voor een waarde van meer dan 800.000 guldens geschoten, nagenoeg uitsluitend in het reusachtig gebied van den Digoel. 't Regent op het kantoor aanvragen om consenten.

We geven den schr. even zelf het woord: „Daar hangt op 't oogenblik een parvenu-lucht in Merauke, waarin zelfs een O. W.er zich niet wel zou gevoelen. Er wordt zóó groot gedaan, zóó kinderachtig, zóó naief groot, dat alle comedie er bij verbleekt. 't Is om het uit te proesten! Als ze een borrel bestellen van 40 cent, betalen ze met een briefje van 25 pop, ze dragen de briefjes in hun zak als een zakboekje. Toean, zei me een jager, men ziet in Merauke niets als gouden tanden, „gigi mas sadja". En zoo begrijpt men de evenredige verhouding welke er bestaat tusschen het aantal gedoode vogels en de inkomsten van den Japanschen tandmeester. Met de vorige boot kwam een Chineesch fotograaf mee. De man meende meer dan voldoende voorraad te hebben medegebracht. Al dagen komt hij te kort! Portretten 3 à ƒ 10.—, groot formaat 3 voor ƒ 25.—. Wat komt het er op aan! Een jager kocht een paard en hing het een band van rinkelende bellen aan. Toen hij voor 't eerst uitreed, liep alles uit om te zien, wat er gaande was! 't Beste eten en drinken is niet te duur, er wordt gefeest, gefuifd en vuurwerk afgestoken, er wordt grof gespeeld. Dat iemand ƒ 6000 en meer op een speelavond verliest is geen uitzondering."

De West-Indische Gids.

In de zeer interessante Nov.-afl. van dit maandschrift worden de volgende onderwerpen behandeld: Struisvogelteelt op Curaçao, door Dr. Th. Lens (met ill.) — De naam Suriname, door Fr. Oudschans Dentz. — De eerste in Suriname benoemde landmeters, door Fr Oudschans Dentz. — De kleeding der Surinaamsche bevolkingsgroepen in verband met aard en gewoonten (met ill.), door Th. van Lelyveld (vervolg: de Indianen). — De geneeskundige organisatie in de kolonie Curaçao, door Dr. N. Waterman. — Suriname's handelsbeweging 1683—1712, door Mr. R. Bijlsma. — De geschiedenis van den koninklijken slaaf. Roman, door Aphra Behn (vervolg). — Wetgeving. — Koloniale Raad. Curaçao. — Adres West-Indische Kamer. — Uit de pers (Het Kerkplein te Paramaribo. — 't Landbouwonderwijs in Suriname). — Boekbespreking. — Bibliographie.

De Indische Gids.

De heer J. Habbema opent de Jan.-afl. met een artikel: Het schrikbeeld der overbevolking van Java. Hoewel het voor de meeste menschen onomstootelijk vaststaat dat Java overbevolkt is (thans dient het weer als een argument om het eiland te industrialiseeren), wil schr. toch nog eenmaal een poging doen om aan te toonen, dat die overbevolking slechts in de verbeelding bestaat, een fictie is. Z.i. is de groote fout, dat men veelal dichtheid van bevolking verwart met overbevolking (in den zin van naderend onheil, exodus op groote schaal van de bevolking e.d.). De dichtheid van bevolking is in elk geval een factor van zeer ondergeschikt belang voor het overbevolkt zijn van een land, hoe paradoxaal dat moge klinken; van veel meer belang is het lage peil van kennis en ontwikkeling en vooral het gebrek aan energie van het volk dat het land bewoont. Voor hen die zich door het spook: overbevolking van Java laten bang maken, moet het een zonderling verschijnsel zijn dat in Europa de dichtst bevolkte landen het meest welvarend zijn (Engeland, Duitschland, België, ons land) en de schaarsch bewoonde landen veel meer de verschijnselen vertoonen die men als typisch voor overbevolking beschouwt (Oostenrijk-Hongarije, Rusland en Ierland). Schr. merkt in zijn betoog verder op, dat al omstreeks 1892 gesproken werd van overbevolking van Java (Encycl. v. N.-I., 1e druk sub: „Bevolking"). Toen bedroeg de bevolking van Java ± 25 millioen zielen. Sedert dat tijdstip is die bevolking met meer dan 6 millioen toegenomen en desniettegenstaande is er niets ernstigs gebeurd, geen hongersnood, geen uittocht op groote schaal van Javanen naar elders. Zij moeten nog altijd met hooge handgelden en voorschotten worden „gelijmd", om het land te verlaten.

Ter wille van de plaatsruimte kunnen wij van de overige bijdragen in dit Ind. Gids-nummer slechts de titels vermelden: Het proefstation voor het Indische Boschwezen, door Prof. Dr. A. H. Berkhout. — De gevolgen van de dubbeltjes-politiek bij het Boschwezen in Ned.-Indië, door W. H. van der Haas. — De economische verdediging van Duitsch Oost-Afrika, door A. M. W. van Renesse. — Door de Toradjalanden, door ir. J. Frijling. — Overigens de vaste rubrieken: Varia (Desaraden. — Wat de heer Schadee ons vertelde). — Revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en Industrie. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. M.).

Ingezonden.

Iets over de luiheid van Surinaamsche negers.

Geachte Redactie,

Vergun mij, eenigszins uitvoerig te antwoorden op hetgeen daaromtrent in uw blad van 30 October vermeld stond, hetwelk mij toevallig eerst veel later in handen kwam.

Baron v. Asbeck brak inderdaad een ridderlijke lans voor de niet-luiheid van den Surinaamschen neger, welk pleidooi mij wel eenigszins verwonderde, maar waarop ik meende niet te moeten reageeren op een onderwijscongres, mede uit bescheidenheid, wegens het late uur. Maar nu uw correspondent de aandacht op mijne z.i. foutieve bewering vestigde, mag ik dit stellig wel even met bewijzen staven.

In het pleidooi van den heer v. Asbeck werd n.m. eene vergelijking gemaakt tusschen de talrijke baliekluivers, dagdieven en werkschuwen, welke wij helaas ook hier in allengs grooter aantal beginnen te tellen en die, zooals iedereen toch weet, tengevolge van de oorlogstoestanden, stakingen, enz. in bedroevende mate zijn toegenomen — en de luiheid van den neger (of kleurling) in gewone omstandigheden, waarover ik het had.

Juist wijl de neger zoo sterk is en uitstekend *kan* werken, wat hij bewijst, wanneer hij van sommig zwaar werk, zooals boomen kappen en delven, met gemak 2 à 3 maal zooveel aflevert, als de overigen, Javanen of Britsch-Indiërs, vind ik, dat het van groote luiheid getuigt, dat hij *zoo zelden* zorgvuldig zijn eigen grondje bebouwt of zich laat vinden om *geregeld* welk ander werk ook uit te voeren, zelfs al wordt hem dit flink boven de gewone tarieven betaald. Dit is voor mij de groote oorzaak, waarom de doorsnee neger of -kleurling zoo weinig tot werkelijke welvaart komt. Europeesche emigranten naar Canada of de V. S. komen in den landbouw prachtig terecht — maar werken dan ook con amore.

Stel u eens voor, dat de regeering *hier* aan arbeiders zoo fabelachtig rijken grond zou kunnen aanbieden à ƒ 4 slechts per Hectare en per jaar en zooveel als ze maar bebouwen konden. Gelooft u, dat er velen hier zouden voorkomen, die zich zouden vergenoegen met door de bank maar 2 dagen in de week daarop te werken, stukken braak te laten liggen, overal het wied te laten opschieten, dikwijls niet eens te willen omspitten? En liever dan maar in lompen blijven loopen en in een onooglijk hutje blijven wonen, terwijl men zich in weinige jaren door flink werken een aardig huis kon permitteeren? Getuige de resultaten door *enkele* ijverige negers, *meerdere* Javanen en *nóg meer* Britsch-Indiërs bereikt.

Neen, geachte redactie, zóó'n buitenkansje om spoedig tot blijvende welvaart te geraken, zouden weinigen van *onze* Hollandsche jongens laten schieten!

Maar er is meer. Toen hier hongersnood dreigde, ging onze kleine burgerij, die nooit gespit had, met graagte aan den arbeid in de duizenden volkstuintjes. Ook de boeren produceerden enorm veel meer, toen er kans was op behoorlijke winst.

Welnu, daar waren de Surinamers *bijna niet* toe te krijgen in hun prachtig en vruchtbaar land. Ja, zelfs niet, toen Gouverneur Staal zich de ongehoorde moeite getroostte, om persoonlijk zelfs op de afgelegenste grondjes met gloed de noodzakelijkheid van verhoogde productie van eerste levensmiddelen te bepleiten. Dit zijn enkele typische staaltjes uit duizenden.

Men zoekt naar allerlei redenen, om Suriname's gebrek aan vooruitgang te verklaren, men doet aan de regeering vele verwijten en eischt allerlei kostbare verbeteringen, die uit den zak van den Nederlandschen belastingbetaler moeten komen, die het heusch héél wat harder heeft dan zijn donkere broeder.

Maar de hoofdreden is m.i. deze: dat de vrijheid om weinig of niets uit te voeren, eene luxe, welke zich in normale tijden slechts een gering percentage van onze Nederlandsche bevolking permitteert, en welke, vooral

als het rijke ingezetenen betreft, aan de gemeenschap geen groote schade berokkent — voor een overgroot deel bij de arme bevolking in Suriname regel is. Terwijl dáár door de blanken als regel wel terdege gewerkt wordt, doch door gebrek aan arbeidskrachten komen ook zij niet vooruit.

De Barbadiaansche negers worden daarentegen in hun land door een samenloop van omstandigheden gedwongen om te werken: overbevolking, dure, vrij schrale grond, gepaard aan flinke, consequent volgehouden tucht van de regeering, welke van het m.i. zeer rechtvaardig en logische principe uitgaat, dat, waar de gemeenschap gratis op allerlei wijzen voor hen zorgt en hen goed onderwijs gaf, zij ook recht er op heeft, dat de burgers productief worden en niet armlastig. Resultaat: zeer verhoogde algemeene levensstandaard. Daar wordt niet mee gespot en dit begrip wordt zoowel in de school als o.m. aan opgeschoten slungels, die loopen te lanterfanten, krachtig bijgebracht. Deze worden al heel gauw door den politieman opgebracht, gesteund door het kort recht en gaan naar een opvoedingsgesticht, waar ze op allerlei wijzen leeren begrijpen, dat werken een heilige plicht voor ons allen is.

Diezelfde negers vinden in Suriname niets van dat alles: haast geene enkele beperking op het recht van luiheid en onwil. Is het wonder, dat ze uit den band springen?

Ik vertrouw, dat binnen afzienbaren tijd 't gezond verstand en de drang der omstandigheden den vloedgolf van luiheid zullen keeren, welke, in verband met en tengevolge van vele oorzaken, tijdelijk het blanke ras in eene zeer moeilijke positie heeft gebracht.

Dat vertrouwen heb ik niet in onze Surinaamsche negers, die ik echter wegens hun geheelen aanleg niet laag schat en voor snelle verbetering vatbaar acht, ook wat hun luiheid betreft.

Moge de school, doelbewuster dan voorheen, bij ons onderwijs aldaar, vooràl den weg banen tot het intelligent en opgewekt beoefenen van landbouw, in het land dat bijna uitsluitend in deze richting een welvarende en gezonde toekomst aan millioenen zou bieden. Maar moge ook de geest van vaderlijke tucht, welke speciaal de regeering van Barbados tot verschillende praktische en doeltreffende maatregelen inspireerde, ook in onze kolonie doordringen.

Dàt is de geheele luiheidskwestie „in an nutshell", zooals deze bij ondergeteekende, na eene jarenlange ervaring, tot eene oprechte overtuiging is gegroeid. Mèt eene rationeele oplossing!

U dankend voor de plaatsruimte,

Hoogachtend,

Dre. P. VAN HEERDT TOT EVERSBERG—QUARLES VAN UFFORD.

Curaçao.

De Koloniale Raad.

In Nederland is de vraag naar „rechtstoestand", waaronder een behoorlijke rechtstoestand wordt verstaan, sinds jaren aan de orde van den dag, en wellicht hare oplossing nabij. In Curaçao zal ongetwijfeld de ambtenaarsvereeniging zich met hetzelfde onderwerp bezig houden. Ook de rechtstoestand van den Kolonialen Raad mag wel eens geregeld worden. De desbetreffende artikelen van het Regeeringsreglement zijn ons niet onbekend, maar de Raad zelf heeft in hare bekende motie blijk gegeven met den gang van zaken, formeel zeker gedekt door het Regeeringsreglement, niet tevreden te zijn. Toen is overwogen, dat het in den laatsten tijd herhaaldelijk voorkomen, dat de Regeering van het Moederland afwijkt van de beslissingen van den Raad, „het aanzien van den Raad ernstig schaadt." Afgescheiden van het koppelen dezer motie aan de benoeming van mr. Ellis tot lid van den Raad, hebben wij aanstonds te kennen gegeven iets van deze misnoegdheid te verstaan. En die misnoegdheid zal er niet minder op geworden zijn, als de Raad kennis neemt van de wijze, waarop zijne begrooting hier te lande behandeld is. Tal van uitspraken van den Raad zijn door den Minister eenvoudig op zij gezet met de mededeeling, dat hij het standpunt van den Raad niet deelt. Ook zonder dit onzerzijds in alle gevallen wel te doen, kunnen wij volkomen begrijpen, dat het aanzien van den Raad door eene dergelijke handelwijs geschaad wordt. Voor het minst mag worden verlangd, dat meer aandacht b l ij k t gewijd te zijn aan de beschouwingen van het vertegenwoordigend college der kolonie. En wat te denken van de met algemeene stemmen door den K. R. verworpen voorstellen, om een hooger salaris toe te kennen aan uit te zenden ambtenaren, dan wettelijk [1]) vastgesteld is. Feitelijk werd dit reeds lang gedaan. En nu achteraf de K. R. heeft beslist (wie lacht daar?), dat dit niet mag, denkt zeker niemand, dat het zal ophouden. Klaarheid tusschen Regeering en Raad lijkt niet ongewenscht.

Polemiek.

Wij stellen het zeer op prijs, wanneer men aan onze opmerkingen in de kolonie aandacht schenkt. Natuurlijk ook als men van een ander gevoelen dan door ons — naar ons oordeel in het wèl-begrepen belang der kolonie — voorgestaan, blijkt geeft. *Voz di Pueblo* van 15 Dec. l.l. leest ons de les, omdat wij wat gespot hebben met hare opmerking, dat „de groote massa, die zich niet bekommert om den Clerus, beslist te vinden is voor den verkoop". (Zie K. W. van 9 Oct. l.l.). Nu is dat, als men het ernstig opvatten wil, een moeilijk punt. Wij weten niet *hoe* groot die massa is. *Voz di Pueblo*, die ongetwijfeld als orgaan van die massa gelden wil, zegt, dat haar blad „verreweg de grootste circulatie hier en elders heeft". Op dezen grond moeten wij aannemen, dat zeer velen zullen te vinden zijn voor den verkoop der kolonie. Maar eilieve, dezelfde mail brengt ons *De Curaçaosche Courant* van 5 Dec. (aangename St. Nicolaas-verrassing!) en *De Vrijmoedige* van 11 Dec., die van eene geheel andere gezindheid blijk geven. Het blijft natuurlijk mogelijk, dat deze bladen er geen prijs op stellen het hunne lezerskringen naar den zin te maken, maar die zullen der redacties dan wel op de vingers tikken.

Wij zwijgen natuurlijk van de *Amigoe di Curaçao*, die, volgens *Voz*, „zóó slecht op de hoogte van de zaken der kolonie (is), dat het pas in het K. W. alhier eind November ontvangen, als „eene onthulling" gelezen heeft hetgeen in ons (Voz') nummer van 2 September j.l. voorkwam betreffende de strooming onder onze bevolking ten opzichte van den verkoop der kolonie.

Ook overigens lijkt ons weinig hoog de bestrijding van *Voz*, om n.l. den indruk te verklaren, dat Curaçao „als een politiek offer gebracht is aan de Roomsch Katholieke staatspartij". In de Tweede Kamer zou de minister geprezen zijn, omdat de tegenwoordige gouverneur weer een R. K. is, en niet omdat hij bekwaam is. Maar dat prijzen komt toch zeker alleen voor rekening van den prijzer, niet van de Regeering, die blijk gegeven heeft van wel degelijk een bekwaam man, die zeker op den steun ook van *Voz* rekenen mag, aangezocht te hebben.

Wij lezen *Voz di Pueblo* met belangstelling en meer dan één artikel van bekwame hand heeft onze instemming, maar wij kunnen de gedachte niet van ons afzetten, dat op het redactie-bureau wel eens spoken gezien worden.

Kleine berichten.

De West-Indische Gids van November 1919, in het begin van Januari verschenen, bevat belangwekkende artikelen van dr. Th. Lens over de *Struisvogelteelt op Curaçao* en van dr. N. Waterman over *De geneeskundige organisatie in de kolonie Curaçao.*

Hr. Ms. „Zeeland" is 3 Januari 1920 vertrokken van Curaçao naar Holland.

Naar Vaz Dias verneemt, is de proef door de Kon. West-Indische maildienst genomen met *de vaart op de Antillen en Midden-Amerika*, zoo uitgevallen, dat besloten is eene vaste vierwekelijksche verbinding in het leven te roepen.

L. L e e n t †. Een oud-gediende, schier bij ieder, die korter of langer in de kolonie vertoefde, bekend, is 10 December l.l. overleden. Ongeveer vijftig jaar was Luïs Leent in dienst der kolonie, jarenlang als bode bij den Kolonialen Raad en ter secretarie.

[1]) Zie K. W. van 23 October en 20 November 1919.

Hollandsch-voertaal! De *Amigoe* heeft in haar nummer van 6 en 13 Dec. l.l. hare Hollandsche vaartlijst vervangen door eene... Papiementsche.

De Regen. De *Amigoe* schrijft d.d. 13 Dec. l.l.: „Ook deze week hebben we hier weer mooie regens gehad, vooral Woensdag. Doch al deze regens waren maar korte buien, ofschoon het water in dien korten tijd met veel geweld neerviel. De regen valt dit jaar erg plaatselijk. Over het algemeen heeft Santa Rosa tot nu toe nog het minste gehad. Ofschoon we nu weer volop drinkwater hebben, zullen tot op heden nog wel weinig regenbakken zijn overgeloopen.

Bij K. B. van 29 Dec. 1919 is aan den officier van administratie 2e klasse J. Vons op 1 Februari 1920 eervol ontslag uit den zeedienst verleend.

Wij ontvingen Curaçaosche bladen tot 15 December 1919.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Kaïro-Kaap luchtdienst.

Volgens officieele mededeeling is een luchtweg, geheel over Britsch gebied, ingericht van Kaïro tot Kaapstad, dus van de Noordkust tot de Zuidpunt van Afrika. Voor den dienst en de landingsplaatsen is Afrika in een noord-, midden- en zuidsectie verdeeld. De eerste van Kaïro tot Nimoele, een kleine havenplaats aan den witten Nijl, ten N. N. W. van Albert Nyanza, is in rechte strekking ongeveer 1500 Eng. mijl. De tweede tot Abercorn in N. Rhodesia, nabij den zuidelijken arm van 't Tanganyikameer, is slechts ruim 900 mijl. De derde tot Kaapstad is de langste, n.l. 2000 mijl.

Het heeft een jaar hard werken gekost om hiervoor alles voor te bereiden, te verkennen en in te richten. In het verslag hiervan worden niet alleen de moeilijkheden aangetroffen, die terrein en natuur te land, te water en in de lucht te overwinnen gaven, maar vindt men ook de bezwaren vermeld, die zoo menige andere onderneming gedwarsboomd hebben of deden mislukken, zooals de plagen der witte mieren, der muskieten, der tsétsévlieg.

Het is wel een teeken van den tijd, dat de lang verlangde doorloopende weg van 't eene naar 't andere einde van Afrika, 't eerst door de lucht is verkregen. En deze is niet alleen bestemd voor wetenschappelijke reizen of tochten van enkelingen, de bedoeling is juist om er een handelsroute van te maken.

Wanneer worden luchtroutes geopend van Atjeh, via de Lampongsche districten, naar Batavia en Soerabaja, van Java naar Borneo en Celebes?

Schaduwen vóóruit.

In September l.l. is te St. Germain een overeenkomst, betreffende den invoer van spiritualiën in Afrika, gesloten, waarbij de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, België, 't Britsche rijk, Frankrijk, Italië en Portugal zich verbinden 't drankmisbruik te bestrijden in de aan hun bestuur onderworpen gedeelten van Afrika. Vraagt men zich dan af, welke gedeelten daar aan Amerika of Japan toegewezen zijn, dan kan men die niet vinden. Het deelnemen van die mogendheden aan deze overeenkomst zal dan verklaard moeten worden door den zin, waarin de toepassing wordt vastgesteld voor de **territoires, qui sont ou seront soumis à leur autorité, dans la totalité du continent africain.** De beteekenis kan wel geen andere wezen, dan dat in een toekomst, die niet heel ver af wordt gewaand, aan Amerika en Japan bestuursgebieden in Afrika worden toegedacht. Door den volkerenbond? Of in spijt van den volkerenbond?

De Parijsche oplossing voor de Syrische kwestiën.

Emir Feycal, afgevaardigde van zijn vader, den koning van Hedchas, die met Clemenceau en Lloyd George is komen beraadslagen over de begrenzing van 't nieuwe rijk in de richting van Syrië, zou het tot een bevredigende oplossing hebben weten te brengen, of zou zich tot een dergelijke oplossing hebben laten brengen en weer op reis zijn naar zijn land. Als algemeene richtsnoeren, die dientengevolge aan de goedkeuring der vredesconferentie worden voorgelegd, worden vermeld: Hedchas legt zich neer bij een Fransch mandaat over Syrië; Frankrijk stemt in met de vorming van een Arabischen staat, die de vier steden Damascus, Hama, Homs en Aleppo omvat en welke met den steun van Fransche staatslieden en inspecteurs zal worden bestuurd. In 't gebied van Bekah, dat door Libanon zoowel als door Arabië wordt opgeëischt, zal de politie voorloopig worden uitgeoefend door een Arabische gendarmerie, geëncadreerd met Fransche militaire inspecteurs. De vredesconferentie zal definitief over de toewijzing van dit gebied beslissen. De emir heeft de economische en financieele medewerking van Frankrijk aanvaard.

Dat lijkt in orde. Nu is de Daily Expres echter een bericht komen brengen, dat onze voorstelling van den algemeenen gang der koloniale kwesties ter vredesconferentie, in ons voorgaand weekblad, ook voor Syrië nader van toepassing komt verklaren. Volgens, via Damaskus, ontvangen berichten, wint de nationalistische beweging in Syrië veld en sluiten nieuwe benden zich bij prins Dandasja en Ramazanbei aan. Deze leiders dringen krachtig aan op de verdrijving van de Franschen. In een groote vergadering te Damaskus is besloten, een nationale conventie bijeen te roepen, om tot zelfbestuur te komen en plannen te maken voor de verdediging van 't land. Dandasja zou Tel Klakh vermeesterd hebben. Vele stammen zouden zich voor den strijd gereed maken. Zelfs was de chef van den staf van generaal Gouraud, naar ouderwetschen trant, naar de bergen ontvoerd. Hij is, volgens nader bericht, weer vrij gelaten, maar 't is toch teekenend voor de heerschende stemming en de te verwachten strijdmiddelen.

Hoe zal de koning van Hedchas dit opvatten? Zal hij, in gemeenschap met Frankrijk, ten strijde trekken om den Parijschen wil in Syrië tot wet te maken? Tot welken prijs zal dit beproefd worden? In Margyoen en Tali Kalek is reeds zwaar gevochten. Bij Alexandretta en andere punten op de grens van de Fransche zône hebben bloedige ontmoetingen plaats gehad.

Britsch-Indiërs voor Guiana.

In December kwam te Delhi een commissie uit Britsch Guiana aan, die de emigratie naar deze Zuid-Amerikaansche kolonie wenscht te bevorderen. Het hoofd der deputatie Attorney general J. J. Nunan zette in een rede uiteen, dat de bedoeling niet was om goedkoope werkkracht voor eenigen tak van landbouw te krijgen. Het gaat om 't belang van een kolonie, die zoo groot is als Groot Brittannië zelf, doch die behoefte heeft aan bevolking. Het gaat om vrije landverhuizing van gezinnen. Zij krijgen vrijen overtocht en verzekering van werk tegen het geldend loon, dat nu 2 rupies per dag is. Voor de verzekering van terugkeer desgewenscht zijn vaste regels aangenomen. Wie zich voor landbouwwerk verbindt voor 3 jaren, òf bij een werkgever, òf op eigen gelegenheid, krijgt de toezegging van 5 acres goed bruikbaar bouwland, in de nabijheid van een markt of factory. Ander land kan tegen voordeelige voorwaarden worden gekocht. Met 't oude contractenstelsel moet heelemaal gebroken worden. Alles wat naar dwang tot gaan of blijven zweemt moet vermeden worden. De overeenkomsten moeten beiderzijds geheel vrijwillig zijn.

Door een subsidie gesteund, moet een geregelde stoomvaartverbinding tusschen de Indische en de Guianasche haven onderhouden worden, waarvan de emigranten zonder persoonlijke kosten gebruik kunnen maken.

De bevolking in Guiana bestaat nu reeds voor 45 percent uit Indiërs (14.500). De staatkundige regeling berust op gelijkstelling van alle rassen. De kolonisten kunnen er zich spoedig thuis gevoelen, de grond is vruchtbaar, het klimaat is gezonder dan dat van Br.-Indië.

Voor het eerste jaar zou men op 5000 volwassenen van de beide seksen willen rekenen, voor dezen is op behoorlijke huisvesting en geneeskundige verzorging gerekend.

De voornaamste producten der kolonie zijn suiker, rijst, cacao, koffie en vee.

Een neutrale mogendheid mandaathouder van den Volkerenbond.

Als de „Times" goed ingelicht is, zou 't voornemen bestaan, indien de Vereenigde Staten blijven weigeren het mandaat over Armenië te aanvaarden, Noorwegen uit te noodigen om dit, alsmede dat over de aangrenzende streken, die onder Turksche heerschappij hebben gestaan, te aanvaarden.

Het bericht komt ons weinig waarschijnlijk voor. Om de in en op Armenië inwerkende vreemde invloeden meester te worden en te blijven, zal een groote inspanning van langen duur gevergd moeten worden. Dit moet, wil 't practisch resultaat hebben, gepaard gaan met het bevestigen van de grondslagen van de Armeensche staatkundige en maatschappelijke gemeenschap op zoodanige wijze, dat uit de woestenij en den chaos een geordende, naar binnen en naar buiten sterke, staat zal ontstaan. Met allen eerbied, dien wij voor Noorwegen hebben, betwijfelen wij toch of het de

eigenschappen en middelen bezit, om, zelfs als mandaathouder van den volkerenbond, die taak in 't verafgelegen, moeilijk te bereiken land naar behooren te kunnen vervullen. En de toestand in Armenië vraagt niet om een proefneming, maar om een krachtige wilsuiting.

Intusschen is 't feit toch al van beteekenis, dat door een invloedrijk blad als the Times nu reeds aan een neutrale mogendheid de taak van mandaathouder van den Volkerenbond wordt toegedacht. Is 't waar, dat dit voornemen opgekomen is bij de groote heeren, die de lakens uitgeven, dan neemt de beteekenis ervan natuurlijk nog toe. Een eerste stap is dan gedaan om zich uit het separatisme los te maken.

Engineering and motoring.

't Is misschien voor belanghebbenden en belangstellenden wel interessant er melding van te maken, dat the Times of India (Bombay) bij elk Dinsdagnummer een gratis „Indian Motoring Supplement" en elken Vrijdag een gratis „Indian Engineering Supplement" geeft. Deze geïllustreerde supplementen zijn ook voor niet geabonneerden op 't dagblad te krijgen voor tien rupies per jaar.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

CENTRAAL-COMITE VOOR OPLEIDING VAN INDISCHE JONGELIEDEN.

VERGADERING op *Zaterdag 17 Januari 1920*, om 2 uur nam. in de Leeszaal van het Gebouw van „Oost en West", Heulstraat 17, den Haag.

Agenda:

1e. Notulen.
2e. Ingekomen brieven.
3e. Mededeelingen van den Heer J. G. Hietink.
4e. Wat verder ter sprake zal worden gebracht.

De wd. Secretaris,
A. J. GOOSZEN.

RECTIFICATIE.

De Heer Dr. H. H. Zeijlstra maakte er opmerkzaam op, dat in de Concept-Notulen der Hoofdbestuursvergadering op 27 November 1919 (K. W. No. 47, blz. 11, 1e kolom) de opmerking van den Heer Gerdes Oosterbeek verminkt werd weergegeven.

Achter het woord „afdeeling", regel 2, kolom 2, ontbreekt „van het N. O. G.", terwijl het antwoord van den Heer Zeijlstra: „dat de Heer Gerdes Oosterbeek, noch eenig ander lid van de afdeeling Apeldoorn van Oost en West, ooit, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, deze kwestie met het comité voor Indische Lezingen en Leergangen heeft behandeld en dat dus hierover niet aangevallen kon worden", geheel is weggelaten.

Voor deze omissie bieden wij onze verontschuldigingen aan.

Deze aangelegenheid zoude echter in de volgende Hoofdbestuursvergadering, waarin de notulen nog moeten worden goedgekeurd, ter sprake zijn gebracht.

Een naar aanleiding van het vorenstaande gevoerde correspondentie is oorzaak, dat deze rectificatie nu reeds wordt bekend gesteld.

De wd. Secretaris van het Hoofdbestuur,
A. J. GOOSZEN.

Van de Redactie-Commissie:

Causerie met Lichtbeelden over „*Hindoeïsme en Hindoekunst in den O.-I. Archipel*", door den heer W. J. Giel, voor de vereeniging „Kunst aan Allen", op *Donderdag 22 Januari* om 8 uur in „Pulchri Studio", welke lezing voor niet-leden dier vereeniging kan worden bijgewoond tegen betaling van ƒ 0.50.

Plaatsbespreking voor niet-leden op den dag der lezing van 2—4 uur n.m.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

LEZING voor de leden met hunne introducé's op *Dinsdag 27 Januari 1920* in de Oranje Societeit, Prins Hendrikplein, aanvang 8 uur 's avonds.

Spreker: de Heer Dr. H. H. Zeijlstra, Directeur Kol. Landbouw-Museum, Deventer.

Onderwerp: **Java's Plantengroei** (met lichtbeelden).

Toegangsbewijzen zijn te verkrijgen vanaf Maandag 19 Januari a.s. in Boeatan, Heulstraat 19 en Laan van Meerdervoort 187, van 10.30— 12 en 2—4.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

DE BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING TE UTRECHT.

Zaterdag j.l. werd in vervolg op de in October te Utrecht gehouden buitengewone algemeene vergadering opnieuw een buitengewone vergadering gehouden — ditmaal in Hotel des Pays Bas — die door een voldoende aantal afgevaardigden was bezocht. Nadat de notulen van de vorige vergadering waren gearresteerd, opende de Voorzitter met een korte inleiding, waarin hij er op wees, dat het Hoofdbestuur geen dwangbevel had noodig gehad, om de belofte in te lossen, die het op de vorige vergadering had gedaan. Er openbaarde zich op de vorige vergadering een stemming onder de leden, die zich uitte in het verwijt aan 't Hoofdbestuur, dat dit niet genoeg stoom had opgezet. Het Hoofdbestuur meende niet meer te kunnen doen dan het gedaan had: de brandstof ontbrak. Evenwel werd toen besloten, dat het Dagelijksch Bestuur in overleg zou treden met de Propaganda Commissie en de Redactie-Commissie, om naar andere middelen van actie uit te zien. Als gevolg van die conferenties werd besloten de Propaganda-Commissie permanent te verklaren. Tegelijkertijd had een verandering plaats in het Hoofdbestuur, waar als waarnemend Secretaris optrad de heer A. J. Gooszen. Deze toonde terstond een buitengewone kracht te kunnen ontwikkelen; we zijn hem dankbaar voor het vele goede, dat hij reeds in het belang van de Vereeniging heeft gedaan. In de Propaganda-Commissie, waarvoor een Reglement werd opgesteld, dat spreker in zijn geheel voorlas, namen de volgende heeren zitting: Th. Brondgeest Sr., Voorzitter; A. J. Gooszen, Secretaris-Penningmeester; Ed. Cuypers, S. van Lier Ezn en J. D. Petit Jr. De Voorzitter stelde de vraag, of de vergadering zich met dezen loop van zaken kon vereenigen.

De heer Brondgeest had in opdracht van de afdeeling Haarlem, om te verklaren, dat deze afdeeling zich niet met de zienswijze van het Hoofdbestuur kon vereenigen, omdat de Propaganda-Commissie feitelijk de taak zou gaan overnemen van het Hoofdbestuur, en zij, wat haar taak betreft, niet op één lijn stond met de Studie-Commissie, etc. De heer Brondgeest diende tot uiting van de opvatting-Haarlem, een motie in. De afdeeling bleek zich alleen met de instelling van een Propaganda-Commissie te kunnen vereenigen, als zij uitsluitend bestond uit leden van het Hoofdbestuur.

Het voorstel-Haarlem, bestreden door Voorzitter en Secretaris, werd niet ondersteund. De vergadering nam na eenige discussie de mededeelingen van het Hoofdbestuur voor kennisgeving aan, waarna de Voorzitter den leden der Propaganda-Commissie dankte voor hun bereidwilligheid om daarin zitting te nemen en hen feliciteerde met hun benoeming.

Vervolgens kwam aan de orde het voorstel tot statutenwijziging, allereerst het voorstel tot verhooging der contributie van ƒ 2.50 tot ƒ 5.—. De Voorzitter motiveerde deze verhooging door te wijzen op de verhoogde eischen, aan de kas der Vereeniging gesteld, door verhoogde werkloonen, drukkosten, etc. Een rijksdaalder van vroeger staat thans gelijk met ƒ 5. De leden krijgen op 't oogenblik veel cadeau voor weinig geld. Evenwel houdt het voorstel in, dat de leden, die op 't oogenblik minder dan ƒ 5 betalen, tot geen hoogere contributie verplicht zijn. Willen personen hun sympathie betuigen voor het streven der Vereeniging zonder toe te treden als lid, dan kunnen zij zich aanmelden als begunstigers, die ten minste ƒ 1 per jaar betalen. Zij deelen niet in de voorrechten van de leden wat het Weekblad betreft, maar steunen toch de kas.

De heer Brondgeest vond de laatste bepaling paskwillig. Zij, die hun sympathie met het werk der Vereeniging willen uitspreken, doen dat niet door één gulden per jaar te betalen. De minimum-bijdrage van begunstigers moest volgens hem op een rijksdaalder worden gesteld.

Een discussie ontspon zich tusschen de leden van het

Dagelijksch Bestuur eenerzijds en den heer van Lier anderzijds, over de vraag, of de bijdrage van een begunstiger in haar geheel behoorde ten goede te komen aan het Hoofdbestuur of slechts ten deele. Het Dagelijksch Bestuur bepleitte het eerste, de heer van Lier verdedigde het laatste. De Secretaris wees op den slechten financieelen toestand van de Vereeniging. Het Hoofdbestuur heeft geen fondsen meer en kan zonder die toch niets doen. De bestaande commissies tappen den boom af en de afdeelingen houden den boom zwak. Wanneer de afdeelingen tekort komen, moeten zij door nieuwe leden te werven hun aandeel in de contributies verhoogen.

De heer van Lier stelde tegenover dit betoog de redeneering, dat wanneer de afdeelingen 40 pCt. voor zich mogen houden van de bijdragen der begunstigers, die door haar geworven zijn en die geen bepaalde voorwaarden aan hun bijdrage hebben verbonden, de afdeelingen veel sterker geprikkeld worden daarvoor te ijveren, dan wanneer alles aan de kas van het Hoofdbestuur toevalt. Verschillende dames en heeren namen aan deze discussie deel.

Daarna werd gestemd over het voorstel-Haarlem, om de minimum-bijdrage van begunstigers vast te stellen op *f* 2.50. Het werd verworpen met 27 tegen 10 stemmen.

Een voorstel-van Lier om het woord „contributie" te vervangen door het Nederlandsche woord „bijdrage" gaf het Hoofdbestuur aanleiding tot de toezegging, waarmee de voorsteller genoegen nam en de vergadering accoord ging, om te trachten zooveel mogelijk de vreemde woorden door Hollandsche te vervangen.

Men zette daarna de beraadslagingen over het voorstel tot verhooging van de contributie voort. De heer Gerdes Oosterbeek formuleerde er de ernstigste bezwaren tegen, omdat het in vele afdeelingen niet meer lukken zou nieuwe leden te winnen. Hij vreesde, dat in de toekomst nog alleen begunstigers zouden toetreden.

De Secretaris verdedigde het voorstel echter met klem, omdat op peil gebrachte contributie de eenige mogelijkheid is, om de Vereeniging wat te laten presteeren.

Het voorstel tot verhooging der contributie tot *f* 5.— werd ten slotte aangenomen met 34 tegen 33 stemmen. Alleen de afdeeling Apeldoorn stemde tegen. Utrecht stemde voor onder voorbehoud.

Alsnu kwam aan de orde de wijziging van art. 13 der Statuten, bedoelende dat van de contributies der nieuwe leden in plaats van 40 pCt. voortaan 60 pCt. in de kas van de Vereeniging wordt gestort.

De heer Brondgeest formuleerde daartegen ernstige bezwaren, voornamelijk daarop steunende, dat door het bestuursvoorstel voor langen tijd de toestand stationnair blijft. Hij ontwikkelde een geheel ander voorstel, strekkende dat te beginnen met 1920 van de eerste 50 leden eener afd. 50 pCt. wordt geheven, van de 200 volgende 60 pCt. en van de leden boven dat aantal 70 pCt. Het bestuursvoorstel drukt volgens spreker onevenredig zwaar op de kleine afdeelingen, die verreweg in de meerderheid zijn. De grootste afdeeling, de Haagsche, kon volgens den heer Brondgeest daartegen geen bezwaar hebben, daar zij bij de verdeeling der gelden zooals hij voorstelde, toch nog *f* 675 behield. Tegen dit laatste werd aangevoerd, dat de Secretaris van de Haagsche afdeeling alleen reeds *f* 600 kost.

De heer Somermeijer wees op de moeilijkheid om te berekenen hoeveel contributie de eerste 50 leden bij de bestaande ongelijke contributie-betaling vertegenwoordigen. Namens de afdeeling Utrecht stelde hij voor 40 pCt. te heffen van de contributies beneden de *f* 5.— en 60 pCt. van de contributies daarboven.

De heer van Lier deelde mede, van de afdeeling Amsterdam een bindend mandaat te hebben, zoodat hij alleen kon stemmen over het bestuursvoorstel. De heer Gerdes Oosterbeek, die voorzag, dat het aantal begunstigers zou toe- en 't aantal leden afnemen, kwam terug op zijn vraag, of de afdeelingen van de bijdrage der begunstigers geen profijt zouden trekken.

Naar aanleiding daarvan deed de heer Zuyderhoff het voorstel, om voor de bijdragen der begunstigers, voor zoover door de afdeelingen aangebracht, eveneens de regeling te doen gelden van 40 pCt. en 60 pCt. met deze restrictie, dat de afdeelingen als maximum zouden kunnen ontvangen *f* 10.— per begunstiger.

Dit bemiddelingsvoorstel werd tegelijk met het bestuursvoorstel bij acclamatie aangenomen. Aan het Hoofdbestuur werd overgelaten art. 13 verder te redigeeren. Goedkeuring op de statutenwijziging zal aangevraagd worden bij den Minister van Justitie.

De Secretaris deed vervolgens eenige mededeelingen inzake het Koloniaal Weekblad. Tot nog toe werden de advertentie-kosten vooruit betaald in het begin van 't jaar; gebeurde er iets waardoor het blad niet meer kon verschijnen, dan zou alles moeten worden terugbetaald. Thans zijn wij met den uitgever overeengekomen, dat ieder kwartaal de advertentie-kosten verrekend worden. Voorts zullen de uitgever en de Vereeniging gelijkelijk deelen in de advertentie-inkomsten, terwijl vroeger de uitgever 60 pCt. kreeg. Ten slotte is de regeling zoo getroffen, dat wanneer eventueel het contract verbroken wordt, de adverteerders met ons meegaan. Door deze nieuwe exploitatie zal het jaar 1920 een zeer zorgelijk jaar zijn, maar het is de eenige manier om ten slotte vooruit te komen en de medewerkers behoorlijk te kunnen salariëeren.

Vervolgens deelde hij mede, dat de Vereeniging stappen gedaan heeft, om aan haar werk bekendheid te geven op de mailbooten, om de inlanders op de booten te wijzen op het tehuis voor inlanders, om de jongelui, die uit Indië hier komen studeeren, aan een onderdak te helpen, de verlofgangers een tehuis te bezorgen en hun adressen te verschaffen, waar zij behoorlijk bediend en niet afgezet worden. Hij riep speciaal met betrekking tot dit laatste punt, mede in verband met de advertentie-afdeeling van het weekblad, de medewerking der afdeelingen in. Het blad moet door zijn advertenties een betrouwbare vraagbaak op elk gebied zijn voor degenen die uit Indië naar Holland komen en ook voor hen, die in Nederland zijn. Tenslotte wees de heer Gooszen er nog op, dat het model van het Weekblad eerst na '21 veranderen kan in verband met het loopend contract, maar dat de tekst reeds nu afgescheiden van de advertenties wordt gedrukt.

Bij de rondvraag wees de heer Tillema op de wenschelijkheid om te zoeken naar een weg, waardoor het persoverzicht van Indische bladen en tijdschriften niet meer in vier verschillende tijdschriften verschijnt, maar ter besparing van onnoodige drukkosten, papier porto, etc. geconcentreerd wordt. Ook gaf hij een wenk ten opzichte van de advertenties der vereeniging en van Boeatan, welke laatste niet suggestief genoeg zijn.

De heer Tjeenk Willink bepleitte met klem 't zoeken van samenwerking der vereeniging met andere lichamen, die op hetzelfde terrein werken als Oost en West, zooals het Koloniaal Instituut en het Indisch Genootschap

De heer Brondgeest betoogde, dat hij reeds vroeger een radicaal voorstel gedaan had tot samensmelting. Dat is echter afgestuit op den onwil van het Koloniaal Instituut.

De heeren Tjeenk Willink en Tillema voelden er sterk voor om het nog eens te probeeren, nu de tijden zoo geweldig zijn veranderd. De voorzitter stond er evenwel pessimistisch tegenover, omdat de vereenigingen zoo'n verschillende karakter hebben en een afwijkend terrein bestrijken.

De heer Cuypers ondersteunde het verzoek van den heer Tillema tot concentratie van de bestaande bladen.

De voorzitter sloot de vergadering onder dank voor de opkomst.

A. J. GOOSZEN.

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. Hietink, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht).

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts. Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. Th. BRONDGEEST, Heerenweg 199. Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.